

- учня при виконанні науково-дослідницьких робіт з фізики/ Г.П.Половина, О.М.Голоденко – Сучасна освіта творчо обдарованої молоді: ідеї, технології, перспективи / Матеріали конференції. – К.: 2008. – С.123-128.
5. Профессиональная деятельность молодого учителя (социально-педагогический аспект) / Под ред. С.Г.Вершловский, Л.С.Лесохина] – М.: Педагогика, 1982 – 254 с.
  6. Сластенин В.А. Формирование личности учителя советской школы в процессе профессиональной подготовки/ В.А.Сластенин – М.: Просвещение, 1976. – 159 с.
  7. Українська радянська енциклопедія. – Том 10. – Київ, 1962.

*О.І.Павлова,
аспірант*

*Луганського національного
університету ім. Т. Шевченка*

МОДЕЛЬ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ФІЛОЛОГА

У статті наведена модель інформаційної культури майбутнього філолога, схарактеризовані такі блоки: інформаційна культура стосунків, інформаційна культура знань, інформаційна методична культура, інформаційна культура взаємодії.

Ключові слова: інформаційна культура майбутнього філолога, модель інформаційної культури майбутнього філолога.

В статті представлена модель інформаційної культури майбутнього філолога, охарактеризовані такі блоки: інформаційна культура стосунків, інформаційна культура знань, інформаційна методична культура, інформаційна культура взаємодії.

Ключевые слова: информационная культура будущего филолога, модель информационной культуры будущего филолога.

In article is presented model of the information culture of the future philologist. She consists of such block: information culture of the relations, information culture of the knowledges, information methodical culture and information culture of the interaction.

Key words: information culture future philologist, model of the information culture of the future philologist.

Сучасне суспільство знаходиться у стадії формування інформаційного типу розвитку. Саме тому проблема формування інформаційної культури сьогодні дуже актуальна. Запропонована ще у

середині 10-х років XX століття японським дослідником І.Масудою ідея інформаційного суспільства вже у 70-ті роки XX століття стала панувати у західній філософії, соціології. Сучасна інформаційна культура, як і інші види галузевих культур, наприклад, мовна культура, педагогічна культура, правова культура, екологічна культура тощо, лише відшукують своє місце, визначають власні функції як в загальнолюдській культурі, так і тих напрямках науки, знання з яких вони подають. Зміст поняття «інформаційна культура» ще остаточно не з'ясований у зацікавлених колах науковців і громадськості.

Дослідженню інформаційної культури як соціального феномена приділяли увагу Г.Г.Воробйов, А.П.Суханов, В.З.Коган, В.А.Герасименко, І.Б.Новік та інші. Останнім часом окремі аспекти інформаційної культури знаходили своє відображення у виданнях, у тому числі у підручниках, підготовлених українськими та російськими культурологами. До зазначених авторів, насамперед, належать Л.М.Коган, Є.С.Маркарян, Б.С.Єрасов, Ф.В.Белялов, І.Ф.Байдуліна та інші [7; 5].

Поняття «модель» багатозначне. У словнику іноземних слів подається шість визначень слова «модель». Саме шосте значення – це те, в якому воно застосовується в цій статті: «схема, зображення або опис будь-якого явища або процесу в природі та суспільстві» [5, с.325].

Виявлені сутнісні складові інформаційної культури особистості дають можливість побудувати її ідеальну теоретичну модель як складну структуру характеристик, що забезпечують нашу життєдіяльність в інформаційному середовищі. Але при цьому не можна забувати, що кожна людина пов'язана з навколишнім світом конкретними соціальними зв'язками, які визначають структуру, рівні, зміст її інформаційної культури. В залежності від характеру взаємодії особистості і суспільства та від потреб у інформації, необхідної для її діяльності, зміст інформаційної культури у різних соціальних груп має свої відмінності. Так (при загальних підходах) можна побудувати моделі інформаційної культури:

- 1) неспеціаліста;
- 2) того, хто здобуває професію;
- 3) спеціаліста [2, с. 148-149].

Аналізуючи думки різних сучасних дослідників, можна зробити висновок, що вони, вживаючи різну термінологію, виділяють

однакові елементи інформаційної культури [3, с. 59]. З огляду на специфіку майбутнього філолога, виділимо її основні складові:

1. Інформаційна культура стосунків.
2. Інформаційна культура знань:
  - а) загальна інформаційна культура знань;
  - б) інформаційна методична культура.
3. Інформаційна методична культура.
4. Інформаційна культура взаємодії.

У свою чергу, кожний базовий елемент складається з менших компонентів.

1. Інформаційна культура стосунків охоплює:

- інформаційну культуру ставлення до навколишнього світу, інформаційну культуру як фільтр, як подолання загрози існування людства в наш час;
- інформаційну культуру ставлення до самого себе;
- інформаційну культуру відносин «людина – комп'ютер»: уміння користуватися комп'ютерною технікою.

Компонент інформаційної культури міжособистісних стосунків безпосередньо пов'язаний з професійною, педагогічною діяльністю майбутнього філолога.

На нашу думку, з названих видів лише два стосуються інформаційної культури відносин: інформаційна функціональна культура та інформаційна культура взаємодії.

2. Інформаційна культура знань (загальна) містить:

- інформаційну культуру знань про самого себе як про майбутнього вчителя-філолога;
- інформаційну культуру професійних знань майбутнього фахівця в галузі лінгвістики та літературознавства.

Знання є унікальним феноменом в інформаційних процесах, головним багатством інформаційного суспільства. Вони, з одного боку, виступають ніби складовою інформації, а з іншого – цілком незалежні від неї. Слід одразу зазначити, що ототожнення знань з інформацією неприпустиме. Ці поняття характеризують процес людського пізнання з різних підходів: знання – лише гносеологічного, інформація, головним чином, – з комунікативного [6].

Можна сказати, що знання є особливим видом інформації, що володіє низкою властивостей, яких вся інша інформація не має. До таких властивостей в першу чергу слід віднести системність.

Насправді, будь-які знання повинні бути систематизовані. В іншому випадку такі дані не можна назвати знаннями.

По-друге, знання завжди є істинним, об'єктивним відображенням реальності, що не завжди можна сказати про інформацію (інформація – відображена різноманітність). При цьому знання досить часто мають вигляд сформованих законів або теорій.

З цього випливає наступна властивість знань, яка може бути схарактеризована як статичність. Знання, як правило, є консервативними за своєю сутністю і інваріантними по відношенню до часового фактору. Тобто, після своєї появи знання, як правило, не піддаються суттєвим деформаціям. Вони можуть лише доповнюватися чи уточнюватися.

Таким чином, знання характеризують об'єкт з точки зору статичності інформаційного процесу, а інформація – з точки зору його динаміки. При цьому знання формуються шляхом переробки (систематизації, аналізу тощо) деяких суттєвих інформаційних фрагментів [7, с. 22].

3. Інформаційна методична культура охоплює:

- інформаційну культуру самовдосконалення;
- інформаційну методичну культуру прийомів професійної діяльності;
- інформаційну методичну культуру прийомів пошукової діяльності.

Оволодіння тією чи іншою частиною інформаційної культури в професійній сфері діяльності – процес поетапний.

Знання про мету, засоби, прийоми процесу навчання, тобто про всі його компоненти, у тому числі й знання про самого себе як про того, якого навчають, є першим елементом методичної культури. Другим елементом є прийоми професійної діяльності, що ґрунтуються на навичках, які становлять досвід роботи. Саме на їх основі здійснюється репродукція методичної культури (відтворення вже досягнутого). Слід зазначити, що репродукція засвоєного не може гарантувати розвиток культури, тому необхідно виділити третій елемент методичної культури – творчість, тобто продукування нового у навчанні.

Ми погоджуємося з М.Г.Колядою, що знання, уміння, здібності до творчої діяльності через інформаційну культуру переходять у вищий (логічний) рівень інформаційної культури. Четвертим елементом методичної культури є досвід емоційного

ставлення до своєї професійної діяльності. Поява такого досвіду, як здобуття знань, оволодіння прийомами, їх творче застосування – усе це пов'язано з професійною діяльністю та спрямовано на систему цінностей певної, окремої людини, на яку вона орієнтується [3, с.59, с.61-62].

Інформаційна культура пошукової діяльності повинна ґрунтуватися на виборі оптимального шляху пошуку. Серед безлічі інформаційних джерел, які є, шукаємо близькі за характером пошукового завдання. На цьому етапі використовуються каталоги, картотеки, довідкові посібники, бібліографічні покажчики, списки нових надходжень, бази даних, довідковий апарат первинних документів [2, с.128]. Майбутній філолог повинен бути ознайомлений з алфавітним і систематичним каталогами.

Засвоюючи елементи методичної культури, майбутній філолог професійно зростає, піднімається на відповідні рівні свого професіоналізму.

До моделі інформаційної культури майбутнього філолога входить четвертий базовий елемент – інформаційна культура взаємодії [1], коли інформація виступає як предмет обміну між викладачем і студентом-філологом. Це виявляється на лекціях, семінарах, індивідуальних заняттях. Вони спілкуються, навчаються, щоб підвищити власну інформаційну культуру, використовують як старі технології, так і нові: Інтернет, електронні бібліотеки.

Таким чином, модель інформаційної культури майбутнього філолога складається з наступних блоків: інформаційна культура стосунків, інформаційна культура знань, інформаційна методична культура та інформаційна культура взаємодії.

Звичайно, у межах однієї статті важко надати детальний аналіз усіх блоків моделі інформаційної культури майбутнього філолога. Тому перспективи подальшого вивчення вбачаємо у аналізі інформаційної методичної культури та інформаційної культури взаємодії.

Список використаних джерел

1. Грошев И.В. Организационная культура/ И.В. Грошев, П.В. Емельянов. – М.: ЮНИТИ, 2004. – 323с.
2. Дулатова А.Н. Информационная культура личности: Учебно-методическое пособие/ А.Н.Дулатова – М.: Либерия-бибинформ, 2007. – 176с.

3. Коляда М.Г. Формирование информационной культуры будущих экономистов в процессе профессиональной подготовки: Дис. канд. пед. наук: 13.00.04./ Донецкий институт социального образования. – Донецк: Б.и, 2003. – 289с.
4. Пилалова-Слюсарева Л.Ш. Формирование информационной культуры у студентов творческих специальностей/ Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. – 2005. – №12 (92). – С.132–136.
5. Словарь иностранных слов. – М.: Русский язык, 1989. – 624с.
6. Сухина В.Ф. Методологічні і соціокультурні основи інформатики/ В.Ф.Сухина // Автореферат дисертації, поданої на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук. – К., 1993. – 22с.
7. Хмельницький О.О. Інформаційна культура: Підготовка кадрів до інформаційної роботи: Навчальний посібник/ О.О.Хмельницький – К.КНТ, 2007. – 200с.

С.В.Сапожников

ОСНОВНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

У статті висвітлено сім основних етапів розвитку вищої педагогічної освіти в Україні: зародження вітчизняної педагогічної освіти; становлення педагогічної освіти; пошук змісту, форм і методів будівництва нової вищої педагогічної освіти за різних форм державної влади; формування та інтенсивна підготовка національних педагогічних кадрів; утвердження єдиної всесоюзної системи вищої педагогічної освіти, уніфікація її змісту, форм та методів модернізації вищої педагогічної освіти в умовах союзного централізму; оновлення національної вищої педагогічної освіти на демократичних засадах в Україні, як незалежній державі.

Ключові слова: вища педагогічна освіта, етапи розвитку, педагогічні кадри.

В статті раскрыта сутність семи основних етапов развития высшего педагогического образования в Украине: зарождение отечественного высшего образования; становление педагогического образования; поиск содержания, форм и методов строительства нового высшего педагогического образования при различных формах государственной власти; формирование и интенсивная подготовка национальных педагогических кадров; утверждение единой всесоюзной системы высшего педагогического образования; унификация его содержания, форм и методов его модернизации в условиях союзного централизма; обновление национального высшего